
METODICKÁ OPATŘENÍ

5.

POSTUP PŘI OCHRANĚ PŘED VZNIKEM A ŠÍŘENÍM VZTEKLINY U LIDÍ PO PORANĚNÍ ZVÍŘETEM - DOPORUČENÝ STANDARD

ZN.: 18875/2005/OZP

REF.: Eva Křemencová, Bc., tel.: 22497 linka 2565

Ministerstvo zdravotnictví České republiky doporučuje postupovat podle tohoto metodického návodu:

čl. 1

Indikace

Při rozhodování o antirabické profylaxi se přihlíží zejména k okolnostem, lokalizaci a rozsahu poranění, k druhu a chování zvířete a epizootické situaci. Za možný zdroj nákazy vzteklinou pro člověka se považují zejména lišky a další divoče žijící šelmy, netopýři, z domácích zvířat zejména psi a kočky. Vzácně mohou být zdrojem vztekliny i jiní savci, s výjimkou malých hlodavců, zajíců a králíků.

čl. 2

Kontraindikace a alternativní metody

Vzhledem k tomu, že jde o postup z vitální indikace, nejsou kontraindikace antirabické profylaxe žádné.

Alternativní metody nejsou žádné.

čl. 3

Léčebný postup

1.

- Rána musí být co nejdříve vymyta mýdlem, pak ošetřena desinfekčním prostředkem (jód, alkohol),
- podle potřeby zajistit chirurgické ošetření rány,
- profylaxe tetanu v souladu s vyhláškou č. 439/2000 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění pozdějších předpisů (vakcína, případně hyperimunní globulin).

Lékař prvního kontaktu může vyřešit pouze případy poranění, způsobené známým, tj. snadno vyšetřitelným zvířetem. V tomto případě nechá neodkladně vyšetřit zvíře u veterináře a pouze v případě pozitivního nálezu odesílá pacienta do antirabického centra při nejbližším infekčním oddělení. Vyšetření mrtvého zvířete (kadaveru) zajišťuje NRL pro lyssu – Vratislavice nad Nisou (tel. 482 751 578).

Všechny ostatní pacienty je nutno neodkladně odeslat do nejbližšího antirabického centra.

2.

- Doporučit kontaktovat veterináře (jedná-li se o známé zvíře, nechat provést jeho vyšetření, event. vyšetření kadaveru, jedná-li se o nevyšetřitelné zvíře informovat se o epizootické situaci v dané oblasti, kde zvíře člověka napadlo),

- co nejdříve rozhodnout o nutnosti antirabické profylaxe (při rozhodování se přihlíží zejména k okolnostem poranění, chování zvířete, zda se jedná o zvíře, které uniklo nebo zda se jedná o zvíře, které lze vyšetřit veterinářem a epizootické situaci).

čl. 4

Antirabická profylaxe

Antirabická profylaxe se provádí v antirabických centrech při infekčních odděleních. Lékař centra rozhodne o indikaci a rozsahu antirabické profylaxe na základě údajů o epizootické situaci v místě poranění, o chování zvířete, o okolnostech poranění a dalších skutečnostech. Řídí se přitom zásadami obsaženými v Konsensu představitelů infekčních pracovišť v ČR a NRL pro vzteklinu (Klin Mikrobiol inf Lék 2003; 9(4): 186-196).

Postup při antirabické profylaxi zahrnuje následující kroky:

- kontrola a chirurgické ošetření místa poranění dle potřeby,
- při známkách bakteriální infekce v ráně podání antibiotik,
- podle okolností aplikace antirabického séra či hyperimunního imunoglobulinu,
- podle okolností zahájení vakcinace proti vzteklině,
- kontrola antitetanické profylaxe.

Zahájení antirabické profylaxe je zpravidla spojeno s krátkodobou hospitalizací na infekčním oddělení; doba hospitalizace závisí na snášenlivosti indikované terapie.

Vlastní antirabická profylaxe (zpočátku spojená s hospitalizací)

- dokončení či doplnění postupu uvedeného v čl. 3,
- základní laboratorní vyšetření,
- podle okolností poranění pasivní imunizace podáním antirabického séra (frakcionovaná aplikace), za současného zajištění antihistaminiky,
- aktivní imunizace: dle schématu udaného výrobcem v souladu s údaji příbalové informace k očkovací látce,
- při známkách bakteriální infekce rány podání antibiotika,
- hlášení orgánům veřejného zdraví,
- ambulantní dokončení vakcinace.

Obvyklá doba hospitalizace činí 4-8 dnů.

čl. 5

Hlavní komplikace vakcinace nebo séroprofylaxe

- lokální reakce v místě aplikace vakcíny (erytém, infiltrát),
- celková reakce (febrilie, cefalea, myalgie, artralgie, únava),
- sérová nemoc v případě podání antirabického séra,
- anafylaktický šok.

čl. 6

Zrušuje se metodické opatření uveřejněné ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví ČSR č. 31/1976 (Postup při ochraně před vznikem a šířením vztekliny u lidí na str. č. 224 v částce 15 až 18) a metodické opatření uveřejněné ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví ČR č. 10/1997 (Standardy léčebných a vyšetřovacích postupů - II. část na str. 10 v částce 9 s názvem Standard 203-22/1997 (Antirabická profylaxe).

MUDr. Jiří Koskuba, v. r.
náměstek pro zdravotní péči a mezinárodní vztahy